

ИНФОРМИРАНИ И ОПИТНИ
ЗА УСТОЙЧИВО ЗЕМЕДЕЛИЕ

VS/2012/003/0305 Проект "Информирани и опитни за устойчиво земеделие" - повишаване капацитета за информиране и консултиране на социалните партньори в сектор земеделие за активно участие в трудовия живот и за устойчиво земеделие

"За по-добро участие и корпоративната социална отговорност за устойчиво земеделие и по-добра и качествена заетост в земеделието"

Транснационална конференция

Уважаеми участници и гости,

Добре дошли на Заключителната транснационалната конференция „За по-добро участие и корпоративната социална отговорност за устойчиво земеделие и по-добра и качествена заетост в земеделието”, която провеждаме в рамките на европейския проект VS/2012 /003 /0305 „Информирани и опитни за устойчиво земеделие” с финансовата подкрепа на Европейската комисия и изпълняван в партньорство с Европейската федерация на синдикатите от земеделие, храни, туризъм, ЕФФАТ, секторните синдикални организации от Македония, Румъния, Германия, Франция, Италия и работодателските организации от България – АЗПБ и НСЗКБ, с които Федерацията на независимите синдикати от земеделието води активен социален диалог. Конференцията има за цел да допринесе за дебата върху ефективността и възможностите за социален диалог в сектора и колективните трудови договори в светлината на информиране, консултиране и участие на работниците и служителите, корпоративната социална отговорност в сектора и иновативни действия на социалните партньори, с цел ефективно управление на промените и предотвратяване и цивилизовано уреждане на спорове в контекста на непрекъснатите трансформации в сектора и да насърчи секторните социални партньори за навременни съвместни действия.

Наши гости са:

Арнд Спан – Европейска федерация на синдикатите от земеделие, храни и туризъм (ЕФФАТ) - Секретар на сектор Земеделие

Пламен Димитров - Президент на Конфедерацията на независимите синдикати в България (КНСБ)

Росица Янкова – Зам. министър на министерството на труда и социалната политика

Живко Даневски – АГРОСИНДИКАТ, Председател на синдикатите от земеделието в Македония

Антонио Карбоне – ALPA – Асоциация на дребните фермери в Италия, Президент на АЛПА

Томас Хентшел – IG BAU, Германия - Синдикат на работещите в земеделието, строителство и околна среда, Директор на ПЕКО Институт към IG BAU

Борис Франкович – Председател на синдикатите от земеделието и храните в Словения - КЖИ

Флорин Истрате – AGROSTAR, Вицепрезидент на федерацията на синдикатите от земеделието в Румъния

Фабиен Гуимбretiер, FGA – CFDT, Франция - Обща федерация на синдикатите от земеделието, Секретар

Франтишек Балаз – OZPP, Словакия - Председател на синдиката на работещите в земеделието и хранително-вкусовата промишленост в Словакия
Индржи Поливка – OSPZV-ASO, Чехия - Секретар на Земеделските синдикати в Чехия
Гутиер Бодивит - CFE-CGC AGRO, Франция – Християнска федерация на синдикатите и заетите в земеделието - Секретар
Аня Вестберг – Kommunal, Швеция – Синдикат на работещите в услугите и земеделието
Ерманно Боналдо – Генерален секретар на FAI CISL, Италия – Федерация на синдикатите от земеделие, храни и околна среда)
Луиджи Ротела – Секретар на FLAI – CGIL, Италия (Федерация на работещите в агроиндустрията)
Христо Цветанов – Председател на Асоциацията на земеделските производители в България
Ивайло Тодоров - Асоциацията на земеделските производители в България – Изпълнителен директор
Дойка Петрова – Председател на РСЗК – Велико Търново
Жан Пиер Клапуш - Reseau Projectives – ключов експерт
Патрик Кудрон - Reseau Projectives – ключов експерт
Светлана Боянова – Експерт Обща земеделска политика на ЕС
Христина Митрева – Съветник на президента на КНСБ по социални въпроси
Татяна Михайлова – Експерт- изследовател в Институт за синдикални и социални изследвания в КНСБ
Пламен Димитров – Изпълнителен директор на БАПОП(Българска асоциация на производителите на оранжерийна продукция)
Антоанета Божинова – Председател на СППЗ – Съюз на производителите на плодове и зеленчуци
Елена Колева – ФНСЗ, Добруджански земеделски институт- Ген. Тошево
Наталия Живкова – ФНСЗ, Селскостопанска академия, Председател на Младежки комитет на ФНСЗ

Уважаеми гости , Уважаеми дами и господа,

Дейността на агросиндикатите се ръководи от развитието на отрасъла, от проблемите по заетостта и доходите, качеството и сигурността на работните места, в основата на която стои уважението и вниманието ни към най-голямото ни богатство - Човека.

За утвърждаването и разширяването на индустриалната демокрация и най-вече спазването и реализирането на трудовите и социалните права на работещите в отрасъл „Селско стопанство” избрахме да работим в партньорство със синдикалните ни колеги и работодатели в този Европейски проект **„Информирани и опитни за устойчиво земеделие” - повишаване капацитета за информиране и консултиране на социалните партньори в сектор земеделие за активно участие в трудовия живот и за устойчиво земеделие.**

Наименованието на проекта говори достатъчно за необходимостта от информираността на работещите в отрасъла, за да бъдат полезни и опитни във всички браншове, в които полагат своя труд.

Отрасъл Земеделие, не само в България, но и в цяла Европа, години наред е в процес на реструктуриране, в период на кризисни ситуации и бюджетни ограничения, последвани от непрекъснати промени на работната среда. Всичко това изправя работниците и служителите пред потребността да бъдат знаещи, гъвкави, непрекъснато да се самоусъвършенстват. И за това трябва да имат достъп до информация и възможности за обучение и преквалификация. Рисковете в бизнеса, всички случващи се

промени, заедно с техните последици за човешкия фактор - трябва да се изучават, предвидят своевременно, да се управляват така, че работещите да се адаптират към тях, да се избегнат или преодолеят социалните последици и напрежение. Това е възможно само в диалог и съвместна работа.

Затова днес повече от всякога е наложително да говорим за проблемите в селските райони, за проблемите в отрасъла - за това, как непрекъснатите промени, кризата и мерките за съкращаване на бюджетните разходи засягат земеделските производствени структури и колко сериозни са последиците за хората в тях.

Системата за информиране и консултиране и у нас е в резултат на синхронизирането през 2006г. законодателство в България с Директива 2002/14 ЕС за въвеждане на обща рамка по информиране и консултиране на работниците и служителите. Законодателната промяна вмени задължението на работодателя да предоставя определена информация на специално избрани представители на работниците и служителите и провеждането на консултации с тях по въпроси, свързани с тази информация. Уредената система по законодателен път дава право на работниците и служителите да бъдат информирани и консултирани по ключови въпроси на фирмата, но най-вече да участват в управлението на процесите. Осъществяването на този процес в практиката даде допълнително предимство, което мотивира работниците и служителите за по-качествен и ефективен труд. Правото на информиране и консултиране, гарантирано от Хартата за фундаментални права и от Директива 2002/14, е трудово право на всички работници, които трябва да получават своевременно, достоверна и разбираема информация за икономическото и финансово състояние, за промените относно заетостта, работното време, условията на труд, квалификацията и преквалификацията, за перспективите и развитието на фирмата, в която работи. Мотивиран и ефективен може да бъде само човекът, който се чувства информиран и удовлетворен от отношението към неговия труд. С въвеждането на новите текстове в Кодекса на труда бе създаден и изграден българския модел на информирането и консултирането на работниците и служителите и процедурата за тяхното осъществяване. Непосредствено след въвеждането на законодателните промени КНСБ проведе информационна и обучителна кампания със своите синдикални структури по законодателството и за изграждане на капацитет за разработване и сключване на примерни споразумения в тази област между страните.

Федерацията на независимите синдикати от земеделието, от своя страна проведе кампания по структурите още в 2007 и 2008 г. Това мултиплицира информираност, знания и формира нагласи, както в мениджмънта, така и у работещите за решаване на конкретни проблеми, особено в условия на криза. Информиранието и консултирането в системата на отрасъл Земеделие в значителна част от случаите се осъществява при спазване принципите на ползотворен социален диалог и в дух на сътрудничество и зачитане интересите на двете страни, както тези на предприятието, така и на работниците и служителите.

Факт е обаче, че системата за информиране и консултиране работи там където има висока или средна степен на организираност на работниците и служителите в синдикати и култура за водене на социален диалог. Това важи в особена степен за сектор Земеделие, който се характеризира с голям брой дребни и средни стопански единици, трудно достъпни за самоорганизиране на работещите в тях и, следователно, с ограничение в упражняване на колективни трудови и граждански права.

Правото на информиране и консултиране, гарантирано от Хартата за фундаменталните права и от Директива 2002 /14 ЕС е и право на всички работници и служители, а не само на синдикалните членове. Дейностите по проекта показаха, че информирането и консултирането по Директива 2002/14 е слабо развито там, където няма синдикални организации.

Затова Федерацията на независимите синдикати от земеделието избра за свои партньори Асоциацията на земеделските производители в България и Регионалния съюз на земеделските кооперации – Велико Търново, с цел да предостави на наемните работници и на работодателите конкретна и съдържателна информация за правата по информиране и консултиране, нормативна уредба и практически опит в тази област от синдикалните ни организации в ССА и НС-ЕАД .

От проведените дейности по проекта имаме частична, но представителна извадка за състоянието на процесите по информиране и консултиране в сектор Земеделие в България, както и за отношението, нагласите и поведението на секторните социални партньори – работодатели и синдикати към този процес.

Ясно се очертава тенденция на все по-голямо осъзнаване необходимостта от общуване и диалог, от развиване и прилагане на процесите и системите за информиране и консултиране и в земеделските производствени структури, от формиране на знания и умения у работещите за упражняване на тези права.

Водени от поставените цели на проекта, бе реализирано изследване на процеса по информиране и консултиране на работното място, както и на нагласите, отношението и поведението по тези въпроси в сектор Земеделие.

Разработен е и анализ на прилагането на правата по информиране и консултиране в сектора в страните-партньорки, който е уникален за сектора и цели засилване на социалния диалог в сектора. Натрупаният през годините практически опит в колективното трудово договаряне от Федерацията на независимите синдикати от земеделието е изведен като положителна практика в договорени специални клаузи в браншовите колективни трудови договори, които са разписани в съответствие с правната норма.

В рамките на проекта **се проведеха три национални семинара** за повишаване на информираността и капацитета на представителите на работещите и служителите и на работодателите по темата и са изработени три национални ръководства за процеса по информиране и консултиране и участие на работниците в селското стопанство в трите пилотни страни - партньори, България, Румъния и Македония. Транснационалната брошура по информиране и консултиране в земеделието, която предстои да се публикува след конференцията, представлява информационен и аналитичен справочник за земеделието в Европа и съдържа препоръки към заинтересованите страни за подобряване на участието на работещи и работодатели в динамичните процеси днес. Партньорите днес ще представят резултатите от своята работа по проекта и ще предложат политически документ за насърчаване на секторните социални партньори за създаване на национални и транснационални органи/структури и механизми за информиране и консултиране и участие на работещите и служителите в земеделието.

Уважаеми участници , скъпи гости,

Земеделието е ключов отрасъл от националните икономики на всички европейски страни и изключително важен сектор за благосъстоянието на населението в селските райони. Световната практика показва, че продоволствените проблеми, които имат различна острота и специфика за всяка страна в една или друга степен зависят от състоянието на собственото ѝ земеделие. В Европа в селското стопанство работят 26,7 милиона заети от които 42% са жени, а всяко пето стопанство/ферма (което е около 29%), се управлява от жена. В българските селски райони живеят около 2,9 млн. души (42 % от българското население) и почти половината от тях са жени. В селските райони заетостта на работната сила се създава предимно в селското стопанство, в което са ангажирани **738 634** заети лица. Факт е, че селото живее, когато има работеща производствена структура.

За съжаление, факт е, че в този специфичен отрасъл повечето работници работят на временен трудов договор – в зависимост от кампанияната работа. Те представляват

голям процент от сезонните работници в сектора. Голяма част от работещите в сектора работят единствено въз основа на устни договорки, което ги лишава от достъп до фундаментални права - създава условия за дискриминация, неспазване на здравословните и безопасни условия на труд, справедливо заплащане и пр. Доходите в този отрасъл са по традиция ниски, а условията на труд са рискови. Производителността на труда е ниска, а възрастовата структура е силно проблемна.

Въпреки сериозното подпомагане от над 7 милиарда лева за българското Земеделие с европейски средства, национални схеми и доплащания в периода след 2007 г., секторът не успя да преодолее основни си структурни недостатъци, но най-вече това не намери никакво отражение върху заетостта и доходите на работещите в него.

Едва **11,1%** общо заетите в отрасъла (738 634 души) участват в осигурителната система у нас. Минималният праг за осигуряване на земеделските производители и тютюнопроизводители в момента е 240 лв. Осигуряването върху такъв доход **не им гарантира и минималния размер на пенсията** за осигурителен стаж и възраст, независимо че държавата им го гарантира при пенсиониране. Това води до силни дефицити в осигурителната система.

Нужен е конкретен инструментариум и стимул за запазване на работните места, създаване на нови и най-вече ограничаване злоупотребите с наемането на работна ръка без трудов договор.

Блян ли са секторните фондове за обучение и квалификация в сектор Земеделие?

Химера ли е допълнителна схема за социално осигуряване на работещите в земеделието?

Това са само част от сериозните ни грижи, като социално отговорни партньори. И техният отговор е в отговорно социално/корпоративно поведение на всички заинтересовани страни – синдикати и работодатели.

Повишаването на качеството и потенциала на работниците и служителите от земеделието, с цел достигане на равнища на по-добра заетост, качествени работни места, доходи и мотивация за работа, **МОЖЕ ДА** стане само с предоставяне на социална закрила, с гарантирана социална обезпеченост на работещите, **И НАЙ-ВЕЧЕ** чрез задълбочено обсъждане със социалните партньори – **ЧРЕЗ** ефективен социален диалог в сектора. Само в диалог на секторните партньори можем да въздействаме и изискваме в сектора да се провежда адекватна политика, която максимално да отразява специфичните потребности на отрасъла, да гарантира устойчиво развитие, да реализира европейския модел на мултифункционално земеделие.

Убедени сме, че дейностите по проекта са навременни и полезни, но е необходима още много работа на социалните партньори в сектора.

Днес искаме да обърнем фокуса не само върху дейностите по проекта, но да насочим вниманието си – нашето и на обществото - върху стратегическите въпроси за развитието на земеделието, за промените в Общата селскостопанска политика утре, които трябва да отговорят и на потребностите на работещите – тези, свързани със заетостта и доходите, качеството и сигурността на работните места на младите хора, фермери и самонаетите, привлекателността на сектора за младите хора за трудова реализация.

Сигурни сме, че с Вашето участие в международната конференция ще допринесем за дебата за качествена заетост в сектор Земеделие и участие на работещите в управлението, както и ще допринесем за насърчаване на корпоративното социално поведение в сектора.

*Пожелавам успешна и резултатна работа на конференцията!
Светла Василева, Председател*